نوستالژیا/ 6 / س□ه□□ک□..
ستیڤان شەمزینی

بەشی شەشەم

س□ه□□ک□

س□ه□□ک□، وەک بەشێکی بچووک لە شەقامی “سالم” لە شاری سلێمانی، تایبەتمەندیی خۆی هەبوو. لای ئەو نەوەیەی ئێمە س□ه□□ک□ بە شەقامی “شانزێ ئەلیزێ”ی پاریس بەراوورد دەکرا. هەموومان ئەو پانتاییە کەمەی ئەو شەقامەمان خۆشدەویست، بە ماڵی دووەم، بە مەکۆی کۆبوونەوەی هاوڕێیان، بە ساڵۆنێکی ئەدەبی و رۆشنبیریمان دەزانی، بۆیە هەمیشە پارێزگاریمان لە تایبەتمەندییەکانی ئەو شوێنە دەکرد. ئەو ساتەوەختە، مۆبایل لە کوردستاندا بوونی نەبوو، ئەو هەموو کافێ و یانانەی هەنووکە هەن، ئەوسا بوونیان نەبوو، ئەو لێشاوە لە سەنتەر و رێکخراو کە ئێستا چالاکی دەکەن، ئەوسا بوونیان نەبوو. س□ه□□ک□ و ئەو دوو سێ چایخانەیە و گازینۆی “٢٠٠٠” و پێشتریش گازینۆی “سەروو” و “پشوو” و هۆڵی بلیاردی “سۆلین”، مەکۆی کۆبوونەوەی گەنجان بوون، بە تایبەت ئەو گەنجانەی گرنگیان بە کایەی رۆشنبیریی و ئەدەبی دەدا. چونکە کایەی ئەدەبی بۆ ئەو نەوەیەی ئێمە دەروازەی یەکەمی هاتنە ناوەوە بوو بۆ نێو جیهانی رۆشنبیریی.

لە سەرەتای نەوەدەکان، س□ه□□ک□ فۆرمێکی زۆر جیاوازی وەرگرت. جگە لەوەی لەو پانتاییەی خوار “سۆپەر مارکێتی میهراکۆ”ی ئێستا، کە رووبەرێک بوو بۆ کۆبوونەوەی گەنجان. لە هەمان کاتدا بەهۆی ئەو بارودۆخە ئابوورییەی رووی لە کوردستان کردبوو، چینی ناوەند هەرەسی هێنابوو، هاتوچۆکردن بە ئۆتۆمبیل کەم ببووەوە. نەک وەک ئێستا هەموو مال□□ک دوو سێ ئۆتۆمبیلی هەیە، بەڵکو هاوو□□تیانی ئەو گەڕەکە نزیکانەی بازاڕ هەمیشە بە پیادە هاتوچۆی بازاڕیان دەکرد، بۆیە ئێواران کاروانی خەڵکت دەدی کە بەرەو مال□□کانیان دەڕۆیشتنەوە، دەتووت رێپێوانێکی گەورەی جەماوەرییە، ئەمەش تاموچێژێکی دیکەی بەو شەقامە بەخشیبوو. ئەو دەمە، ئێمە کۆمەڵە گەنجێک بووین، هەموو ئێوارەیەک، لە س□ه□□ک□ بووین، زۆرجار وەک عامودی سەر جادەکان دەچەقین، دەنگمان بەرز دەکردەوە، موناقەشەی فیکرییمان دەکرد، داکۆکیمان لە بۆچوونە فیکریی و سیاسییەکانی خۆمان دەکرد، هەموومان هەر هاوڕێی گیانی بە گیانی بووین، لەسەر

جیاوازیی فیکریی نەک جنێومان بە یەکتر نەدەدا، بەڵکو ئامادەبووین لە پێناوی یەکتر قوربانی بدەین، بڕوامان بەویتر هەبوو. هەموومان بە یەکەوە جوان بووین، بە یەکەوە ئەو شەقامەمان کردبوو بە بنکە و مەکۆیەکی گەورەی رۆشنبیریی.

لە یادمە، ئەو هاوڕێیانەی هەموو ئێوارەیەک میوانی سەهۆڵەکە بوون، زۆر خەڵکی جۆراو و جۆریان تێدا بوو. بۆ وێنە من گەنجێکی مارکسیی بووم، هەوڵم دەدا خۆم لە دۆگمابوون بپارێزم لە رێگەی خۆ ماندووکردنی زیاتر و شەونخونی زیاتر بە دیار کتێبەوە. هاوڕێیانی ترمان هەبوون، لایەنگرییان لە هیچ ئایدۆلۆجیایەک نەدەکرد، مناقەشەی گەرم لەنێوان ئێمە و ئەو گروپەدا هەمیشە گەرم بوو، چونکە ئەوان هەموو ئایدۆلۆجیا و فەلسەفەیەکیان رەت دەکردەوە، ئەوەش بۆ ئێمەی مارکسیی پاروویەکی ئاسان بوو، قووتی بدەین یان هەرسی بکەین. لە سەهۆڵەکە، چەندان سەعات، دەماینەوە، قسەمان دەکرد، جیددی بووین، خەونێکمان هەبوو، هەوڵمان دەدا. لێ شەڕی ناوخۆ لە گەرمەی خۆیدا بوو، بەڵام ئێمە دەمانویست بگەینە ئاسۆیەکی رووناک. هەرچەندە گیرفانی زۆربەمان خاڵی بوو لە پارە، کەچی رۆژ بە رۆژ مێشکان پڕ دەکرد لە مەعریفە. کتێبێک چەندان دەستی دەکرد. سەرەمان دەگرت، بۆ خوێندنەوەی کتێبێک. تووڕە دەبووین ئەگەر هاوڕێیەک لە کاتی خۆیدا کتێبەکەی نەهێنایەتەوە، چونکە هەقی هاوڕێیەکی تری دەخوارد. جگە لە من زۆربەی جار بە دوو سێ هاوڕێ کتێبێکیان دەکڕی و بە نۆرە دەیانخوێندەوە. هەوڵمان دەدا خۆمان پێ بگەیەنین، هەوڵمان دەدا لەوەی دەیخوێنینەوە بە تەواویی تێبگەین، بۆیە هەمیشە ئەو دایەلۆگانەمان دروست دەکرد تا ئەگەر هەڵە تێگەیشتنێک هەبێت، راستی بکەینەوە، تا ئەگەر کێشەیەک هەبێت لە تێگەیشتن، لە رێگەی ئەو دایەلۆگانەوە ئەو ئیشکالە چارەسەر بکرێت.

زۆربەی جار، بە دەم گفتوگۆوە، بە تیلەی چاو سەیری ئەو کچە شۆخ و شەنگانەشمان دەکرد بە شەقامەکەدا تێدەپەڕین. جار هەبوو هاوڕێمان هەبووە، لە گەرمەی قسەکردندا بووە و دەمارەکانی ملی هەڵدەستان، کە شۆخێکی جوان، بە ناز و لەنجە و لار، بەلاماندا تێدەپەڕی، لە ناکاو قسەکانی دەبڕی و دەیووت “پاش ئەم ناوبڕە دەگەڕێمەوە لاتان”. یان “سنعود بعد قلیل”. ئەمەش پیشەی هەموومان بوو لەو کاتەی کچێکی جوان سەرنجی رادەکێشاین. ئەوەش ئەوەندەی تر مناقەشەکانی گەرم و خۆشتر دەکرد. لە سەهۆڵەکە، زۆر برادەرم ناسی، زۆر کرچە برادەرایەتیم کرد بە هاوڕێتی گیانی بە گیانی. لە زۆر کەسەوە فێر بووم، زۆر کەس لە منەوە فێربوون. بۆ یەکەمجار لە سەهۆڵەکەوە فێری “عەرەق” خواردنەوە بووم. چەندان ساڵ بە پاکەت جگەرەم هەڵگرت و

ب□ تەواوەتی فێری جگەرەکێشان نەبووم، بۆ جگەرە ببوومە یەدەگی هەموو برادەران، چونکە بە راستی ئەو مناقەشانە بە بەلاش نەبوون، چا و جگەرەی زۆریان دەویست، ل□ بەرئەوەی ئەو جۆرە مناقەشانە بە دەم چا خواردنەوە و جگەرەکێشانەوە نەبووایە، سەری نەدەگرت، قسەمان بۆ نەدەهات، فەزاکەمان بە وشک و بێزارکەر دەزانی، بۆیە زۆربەمان لای چایخانەکانی ئەو گوزەرە قەرزدار بووین، هەر چایەکمان دەخوارد، کاکی چایچی خەتێکی لاری لە تەنیشت ناوەکەمان دەدا. من بۆ یەکەمجار لە سەهۆڵەکە ناوی “مارکیز”، “ژولیا کریستیڤا”، “سیمۆن دی بوڤوار”، “جاک درێدا”، “جاک لاکان”، “نیتشە” و زۆری تریشم بیست.

بۆ من سەهۆڵەکە، جیاواز بوو لە هاوڕێکانی ترم، ماڵمان چەند سەد مەترێک لەو شوێنەوە دوور بوو لێی کۆ دەبووینەوە، کە سەرەتا تەنیشت و ژێر ئەو پردە بوو، کە دواتر بۆ خاتری تەلاری “کاروخ” رووخاندیان، پاشتریش تەنیشت، چایخانەکەی “مامۆستا” بوو کە ئێستاشی لەسەر بێت، نەمزانی مامۆستا ناوی چییە. چونکە تەنیا بە مامۆستا بانگمان دەکرد. پاشان باوکم پێش ئەوەی شەڕی ناوخۆ دروست بێت، هەموو ئێوارانێک لە نووسینگەی هاوڕێیەکی خۆی لە سەرەتای دوکانەکانی سەهۆڵەکە دادەنیشت، بۆیە هەرگیز لە ماڵەوە رووبەڕووی رەخنە نەدەبوومەوە کە بۆچی هێندە لەو شوێنە دەمێنمەوە. وەک پێشتریش ئاماژەم پێدا، زۆر هاوڕێم ناسی لە سەهۆڵەکە بێ ئەوەی هیچ هاوڕێیەک لە دەست بدەم. زۆرێک لە ئێوارەکان، من و بورهان ئەحمەد “برای کەژاڵ ئەحمەد” و زۆر هاوڕێی تر کۆڕی مناقەشەمان گەرم دەکرد. لە پاشان بووین بە گروپێکی گەورە کە ببووینە رەمزی سەهۆڵەکە. وەک “ئاسۆ جەبار، ئەیوب رەزا، شازین هێرش، تەها ئەحمەد رەسوڵ، ئاسۆ عوسمان، گۆران عومەر، کەیوان سەعید، حەمەی ئەحمەدی رەسوڵ و ….هتد” کە ناتوانم لەم دەرفەتە ناوی هەموویان بنووسم و تەنانەت ناتوانم هەموویانم بە بیر بێتەوە.

سەهۆڵەکە، لە دەیەی نەوەدەکاندا وەک ساڵۆنێکی رۆشنبیریی لە درەوشانەوەدا بوو. وردە وردە، هاوڕێیان ئەو هاوڕێ ئازیزەی خۆیان جێهێشت، سەرەتا دەیان هاوڕێمان کۆچیان کرد بۆ هەندەران، دواتریش چوونە ناو دەزگاکان و سەرقاڵی کارکردن بوون، هەندێکی تریش بەدیلی تریان بۆ سەهۆڵەکە دۆزیوە. بۆیە ئەستێرەی بەختی سەهۆڵەکە رووی لە کزیی کرد. رووخاندنی پردی سەهۆڵەکەش لە ساڵی ٢٠٠١ گورزێکی تر بوو لەو شوێنە درا، چونکە سیمای سەهۆڵەکەی گۆڕی, من بە خۆم هەستم کرد ئەوە سەرەتای کودەتایەکە دژ بەو جێگەیە. ئێستا سەهۆڵەکە، تەنیا ناوی ماوە، ئەگەرنا لە هەموو ئەو مێژووی□ی خۆی داڕنراوە، لە کاتی هەڵمەتی هەڵبژاردنەکاندا، دەبێتە مەیدانی شەڕەچەقۆ و شەڕە پەڕۆ و

شەڕە تفەنگ، لە رۆژانی ئاسایی لە گەراجی عەرەبانە دەچێت، ئەمە جگە لەوەی بووە بە جێگەی بە یەکگەیشتنی هەموو ماتۆڕسکیلەکانی شار. لەم چەند رۆژەشدا سەردانێکی سەهۆڵەکەم کردەوە، هەستمکرد، سەهۆڵەکە تەنیا لە بۆنەکاندا نەبێت، هیچ مۆرکێکی جارانی پێوە نەماوە، تەنانەت کە سەیری دەوروبەر و نیەتی سەرمایەدارەکانیش، دەکەم، هەست بەوە دەکەم، سەهۆڵەکە سەری لە لێواری قەبر دەلەرزێت.

ستیڤان شەمزینی

سەرنج: کۆی ئەم نوستالیژیانە لە بەهار و هاوینی ساڵی ٢٠١٢دا نووسراون.

تێبینی: ئەم بەشەی نوستالیژیا له بەرگی سێیەمی کتێبی (قوتووی عەتار) لە لاپەڕە 524=520 بەشێوەی کتێبی کاغەز بڵاوکراوەتەوە.